

Broj: 01,03,03/11-05-1-1690/18
Sarajevo, 5. 11. 2018.

**KOLEGIJU ZASTUPNIČKOG DOMA PSBIH
KOLEGIJU DOMA NARODA PSBIH
KOLEGIJU TAJNIŠTVA PSBIH**

**Izvješće s 31. zasjedanja Parlamentarne skupštine Frankofonije
za regiju Europa
Andorra la Vella (Kneževina Andora)
21.-24. listopada 2018.**

U Andorri je od 21. do 24. listopada 2018. održano 31. zasjedanje Parlamentarne skupštine Frankofonije za regiju Europa (u daljnjem tekstu: PSFE), u čijem su radu sudjelovale članice Izaslanstva Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Frankofonije Mensura Beganović i Milica Marković.

Ovogodišnjem zasjedanju u Andori bilo je nazočno oko 80 zastupnika iz 21 izaslanstva država članica Parlamentarne skupštine Frankofonije.

Nakon konferencije predsjednika izaslanstava, svečano je otvoreno zasjedanje Regionalne skupštine Frankofonije.

Na svečanom otvaranju zasjedanja članovima Skupštine obratili su se: Vicenc Mateu Zamora, predsjednik Parlamenta Kneževine Andore, koji je, uz ostalo, rekao i kako je Parlament Andore jedan od najstarijih parlamenata u Europi, osnovan još u 15. stoljeću, te da će uskoro proslaviti svoju 600. obljeticu, Jean-Paul Wahl, povjerenik za regiju Europa PSF-a, govorio je o fantastičnoj organiziranosti života u Andori, što je čini jednom od najpoželjnijih zemalja za život, Jacques Krabal, glavni parlamentarni tajnik PSF-a, posebno je govorio o projektima i donesenim odlukama na nedavno održanom u Erevanu sastanku na vrhu Međunarodne organizacije Frankofonije, te Patricia Riberaygua Marme, predsjednice izaslanstva Andore u PSF-u, izrazila je zadovoljstvo time što su domaćini ovom prestižnom zasjedanju i što će s članovima PSF-a moći podijeliti svoja iskustva vezana za razvoj održivog turizma, a što je tema ovogodišnjeg zasjedanja.

Prvi dio zasjedanja bio je posvećen održivom turizmu u zemljama frankofonskog prostora kao čimbeniku ekonomskog, ekološkog i sociokulturnog razvoja. U ovome dijelu obratila se i andorska ministrica okoliša, poljoprivrede i održivog razvoja koja je govorila o strategijama razvoja turizma u Andori te o politikama zaštite okoliša i razvoja i poštivanja prirodnih bogatstava i prirodnih ljepota kojima raspolaže Andora. Istaknula je da je 2017. godina bila proglašena godinom održivog razvoja i turizma. Andora ima oko 80.000 stanovnika i obilazi je milijune turista, tako da se gotovo cjelokupno stanovništvo bavi turizmom. Glavni resurs ove

zemlje su skijališta (oko 300 km staza), pa država najviše pažnje poklanja upravo zimskom turizmu.

Voditelj Ureda za energiju i klimatske promjene Ministarstva okoliša, poljoprivrede i održivog razvoja Andore govorio je sudionicima PSFE-a kako su za održivi turizam posebno važni ekološki resursi, dugoročna stabilnost i poštivanje tradicijskih vrijednosti (povijesti, kulture itd). Istaknuo je važnost borbe protiv klimatskih promjena koje mogu utjecati na društvo u cjelini. Smanjuju se količine padalina, a prosječna temperatura znatno brže raste. To izravno utječe na razvoj održivog turizma, što je za Andoru posebno važno jer je ranjiva na utjecaje koje izazivaju klimatske promjene. S ekonomskog stajališta, potrebne su mjere za promjene u budućnosti. Andora, uz ostalo, prilagođava izgradnju objekata u skladu s energetsom učinkovitošću, te na taj način jednim dijelom kompenzira utjecaj klimatskih promjena. Strategija održivog turizma je dugoročno oslonjena na poštivanje prirodnih ljepota i ekologiju. U tom cilju, u Andori se daje puni značaj urbanim zonama sa što manje prometa, promiče vožnja biciklima i zagovara energetska učinkovitost. Andora poklanja veliku važnost i tzv. *shopping* turizmu, a povoljne cijene rezultat su poreznih olakšica pa se tako privlači veliki broj turista.

Direktor Elekrodistribucije Andore govorio je o tome kako se Andora nosi s povećanim potrebama za električnom energijom za vrijeme zimske turističke sezone. Oko 45 % električne energije Andora sama proizvodi, a ostatak uvozi iz Španjolske i Francuske. Zato Andora nastoji povećati svoju proizvodnju električne energije, ali uz uvjet da ne ugrozi okoliš i time održivi turizam. Poseban problem za okoliš u Andori je emisija CO₂ zbog porasta broja vozila, osobito tijekom zimske sezone. Kao rješenje, u Andori se uvode pješačke zone, razvija javni prijevoz, potiče korištenje električnih vozila i bicikala. U Andori su reorganizirali javne površine tako što su proširili nogostupe i izgradili biciklističke staze, a smanjili prometnice za motorna vozila. U pojedinim je područjima čak zabranjen promet za motorna vozila, a sve u cilju očuvanja okoliša i razvoja čistog, održivog turizma.

Drugi dio zasjedanja bio je posvećen obrazovanju i obukama - ključnim adutima trajnog razvoja i održivog turizma. Sudionicima PSFE-a obratio se ministar obrazovanja, koji je istaknuo da obrazovanje treba proizvesti turističke djelatnike koji su stručni i kompatibilni s novim suvremenim tehnologijama. Održivi turizam je sveobuhvatniji od tradicionalnog turizma i treba razvijati one grane koje su komplementarne s održivim turizmom, a posebno gastronomiju i hotelijerstvo. Jedno od rješenja je cjeloživotno učenje. Vlada Andore podržava nove programe obučavanja, posebno u području turizma, te dokvalifikaciju i prekvalifikaciju kadrova, osobito nezaposlenih.

Andora ima iznimno razvijen turizam, te je stoga uvedeno u obrazovni sustav da djeca već u dobi od 10 godina slušaju u školi temeljna predavanja iz turizma, kako bi postali svjesni značaja turizma za gospodarski razvitak društva. Cijelo jedno polugođe posvećeno je samo turizmu.

Voditeljica programa u Zakladi OMT Themis Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda govorila je sudionicima zasjedanja o ovoj zakladi, koju su zajednički osnovali Andora i UN, a bavi se, uz ostalo, obrazovanjem stručnih osoba za održivi turizam, razvijanjem programa za ljudske resurse, izradom projekata na zahtjev nacionalnih organizacija i upravljanjem turističkim odredištima. Zaklada je poznata diljem svijeta i radi projekte za važna turistička odredišta. Razvila je poseban program za osiguranje kvalitete u održivom turizmu, pri čemu su uzeti u obzir zahtjevi tržišta, te je razvila etički kodeks u turizmu koji je postao globalni

dokument. Upravljanje kvalitetom u održivom turizmu zahtijeva dodatnu stručnost turističkih djelatnika.

Sudionicima zasjedanja obratila se i ravnateljica škole Vatel, međunarodne škole za hotelijerstvo i turistički menadžment. Ova škola za hotelijerstvo i turizam djeluje diljem svijeta i to je prva svjetska grupacija ovoga tipa koja ima 43 kampusa u 29 zemalja s više od 7.000 studenata. Svi oni dobivaju isto teorijsko i praktično znanje i iskustvo. U grupaciji je angažirano oko 440 profesora i djelatnika. Posebna pozornost posvećuje se praksi studenata. Obuku u ovoj školi diljem svijeta do sada je završilo 350.000 studenata koji sada rade u turističkom sektoru.

Ravnatelj škole za školovanje sportskih i gorskih djelatnika govorio je o radu ove ustanove, u kojoj se školuju sportski djelatnici i spasioci na samo za skijanje već i za biciklizam, alpinizam i druge rizične sportske i turističke aktivnosti. Broj turista u Andori svakim danom raste pa sve službe moraju biti pripremljene za to, što zahtijeva izobrazbu za održivi turizam, podizanje svijesti o značaju zaštite okoliša, povijesti i tradicijskih vrijednosti te usvajanje odgovarajućeg zakonodavstva vezanog za održivi turizam.

Treći dio zasjedanja bio je posvećen izazovima i tendencijama u turizmu u europskom frankofonskom prostoru. Zanimljivo je što je svoje izlaganje u ovome dijelu imao nekadašnji vrhunski sportaš i svjetski prvak u skijanju Luc Alphand, koji je govorio o svojim iskustvima treniranja na mnogobrojnim elitnim skijalištima u Andori, kao i o pripremama za završnicu svjetskog kupa u skijanju u andorskoj Soldeu - El Tarter. Završnica svjetskog kupa bit će održana u ožujku iduće godine i jedno je od najznačajnijih sportskih natjecanja koje će organizirati Andora, a Luc Alphand jedan je od ambasadora tog natjecanja.

Na kraju zasjedanja sudionici PSFE-a jednoglasno su usvojili Rezoluciju o održivom turizmu, koja je sastavni dio ovoga izvješća.

Izvješće pripremio:

Adnan Bešić

Sektor za međunarodne odnose i protokol PSBiH

Dostaviti:

- naslovu
- članovima Izaslanstva PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Frankofonije
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma PSBiH
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda PSBiH
- Sektoru za odnose s javnošću
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol